

॥ ४६ ॥ ४७ ॥ ४८ ॥ राजाधृतराष्ट्रः तत्सुत्रोवा दातादास्यति ॥ ४९ ॥ अमृतयेनाशाय ॥ ५० ॥ नार्हति राज्यमिति शेषः तत्र हेतुः इतीति एवं उक्तरीत्या ॥ ५१ ॥ अंजसातत्त्वतः ॥ ५२ ॥ इत्यारण्य
के पर्वणि नैलकंठीये भारतभावं दीपेऽनत्रिंशोऽध्यायः ॥ २९ ॥ ॥ ५३ ॥ नमो धात्रे इति धात्रे ईश्वराय विधात्रे पूर्वकर्मणे वृत्ते बलेन राज्याक्रमणरूपे ॥ ५४ ॥ ईश्वरस्यापि कर्मपेक्षत्वात्पथमकर्मप्राब
ल्यमेवाह कर्मभिरिति चिन्तितः कल्पितो लोको भोगसाधनं गत्यां गत्यां ऊर्ध्वार्धोऽप्यमोत्तमाधमयोनिषु नित्यानि अपरिहार्यफलानि लोभात् मोहात् मोक्षकर्मफलेभ्यो दुःखेभ्यो मुक्तिरित्यासति प्राप्नुमिच्छति
पितामहः शांतनवः शमं संपूजयिष्यति ॥ ४६ ॥ आचार्यो विदुरः क्षत्ताशममेव विष्यतः ॥ ४७ ॥ अपश्य संजय श्रैवशममे
व विष्यतः ॥ ४८ ॥ सोमदत्तो युयुत्सुश्च द्रोणपुत्रस्तथैव च ॥ पितामहश्च नो व्यासः शमं वदति नित्यशः ॥ ४९ ॥ एतैर्हिराजानियतं चोद्यमानः शमं प्रति ॥ राज्यं
दातेति मे बुद्धिर्न चेह्यो भान्ना शिष्यति ॥ ४९ ॥ कालोऽयं दारुणः प्राप्नो भरतानामभूतये ॥ निश्चितं मे सदैव तत्पुत्रस्तादपि भाविनि ॥ ५० ॥ सुयोधनो नार्हतीति क्ष
मामेवं न विदति ॥ अहंस्तत्राहमित्येवं तस्मान्मां विदते क्षमा ॥ ५१ ॥ एतदात्मवतां वृत्तमेव धर्मः सनातनः ॥ क्षमा चैवानृशंस्यं च तत्कर्त्ता स्म्यहं जसा ॥ ५२ ॥
इति श्रीमहाभारते आरण्यके पर्वणि अर्जुनाऽद्रौ पदीयुधिष्ठिरसंवादे ऊर्नात्रिंशोऽध्यायः ॥ २९ ॥ ॥ ५३ ॥ ॥ ५४ ॥ ॥ ५५ ॥
द्रौपद्युवाच नमो धात्रे विधात्रे च यौ मोहं च क्रतुस्तव ॥ पितृपैतामहे वृत्ते वोढव्ये तेन्यथामतिः ॥ १ ॥ कर्मभिश्चित्तो लोको गत्यां गत्यां पृथग्विधः ॥ तस्मात्क
र्माणि नित्यानि लोभान्मोक्षं चियासति ॥ २ ॥ नेह धर्मानृशं स्याभ्यां न क्षांत्या नार्जवेन च ॥ पुरुषः श्रियमाप्नोति न घृणि त्वेन कर्हि चित् ॥ ३ ॥ त्वांच व्यसनमभ्यागा
दिदं भारत दुःसहं ॥ यत्त्वं नार्हसि नापी मे भ्रातरस्ते महीजसः ॥ ४ ॥ न हितेऽध्यगमनं जातु तदार्नानाघभारत ॥ धर्मास्त्रियतरं किंचिदपि चेज्जीवितादिह ॥ ५ ॥
धर्मार्थमेव ते राज्यं धर्मार्थजीवितं च ते ॥ ब्राह्मणागुरवश्चैव जानंत्यपि चेदेवताः ॥ ६ ॥ भीमसेनार्जुनौ चोभौ माद्रौ च यौ च मया सह ॥ त्यजेस्त्वमिति मे बुद्धिर्न तु धर्मं
परित्यजेः ॥ ७ ॥ राजानं धर्मगोसारं धर्मो रक्षति रक्षितः ॥ इति मे श्रुतमार्याणां त्वांतुमन्ये न रक्षति ॥ ८ ॥ अनन्याहि न रव्याघ्रानित्यदा धर्ममेव ते ॥ बुद्धिः सततम
न्वेति छायेव पुरुषं निजा ॥ ९ ॥ नावमं स्याद्विषदृशां न्नावरान् श्रेयसः कुतः ॥ अवाप्य पृथिवीं कृत्स्नानं ते शृंगमवर्द्धत ॥ १० ॥

॥ २ ॥ कर्मनित्यत्वमेवाह नेहेति इह जन्मनि पुरुषः पूर्वकर्मभिर्बाध्यमानो धर्मादिना न श्रियमाप्नोति आदृशं स्य दया घृणालोकापवादभयं ॥ ३ ॥ तत्र त्वमेव दृष्टांत इत्याह त्वांचेत्यादिना ॥ ४ ॥ तदानीं राज्य
काले अथ राज्यच्युतौ जातुकदाचित् धर्मास्त्रियतरं न हिते अभ्यगमनं ज्ञातवतः किंतु जीवितादपि त्रियतरं धर्ममेवाध्यगमन् ॥ ५ ॥ ६ ॥ ७ ॥ ८ ॥ ९ ॥ शृंगं प्रभुत्वाभिमानः ॥ १० ॥